

पवन ऊर्जा निर्मिती धोरण, २००४

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,

शासन निर्णय क्र. पवन २००४/प्र.क्र. १२७४/ऊर्जा-७

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,

दिनांक :- २६ फेब्रुवारी, २००४.

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाच्या अपारंपारिक ऊर्जा स्रोत मंत्रालयातर्फे अपारंपारिक ऊर्जा निर्मितीस प्राधान्य देण्याचे धोरण आहे. त्याच धर्तीवर महाराष्ट्र शासनानेही अपारंपारिक ऊर्जा निर्मितीस प्राधान्य देण्याचे धोरण अवलंबिले आहे.

अपारंपारिक ऊर्जा मंत्रालय, नवी दिल्ली व पवन ऊर्जा प्राद्यौगिक केंद्र (C-WET), चेन्नई यांच्या मदतीने महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरणाने (महाऊर्जा) राज्यात आजमितीस एकूण २८ पवन ऊर्जा निर्मितीक्षम स्थळे शोधून तो निश्चित केली आहेत. या स्थळांमधून एकूण ३६५० मे. वॉ. इतकी पवन ऊर्जा निर्मिती होऊ शकते.

पवन ऊर्जेचे दीर्घकालिन फायदे लक्षात घेता पवन ऊर्जा निर्मिती प्रकल्प आर्थिकदृष्ट्या सुसाध्य व्हावेत म्हणून सुरुवातीच्या काळात पवन ऊर्जा प्रकल्पांना स्वस्त कर्जे, हरित ऊर्जा सहाय्य, कर सवलती किंवा आर्थिक मदत आणि पारंपारिक ऊर्जा स्रोतावर काबून कर लावून निधी ऊभारून सहाय्य दिले जाते. राज्याचे पहिले पवन ऊर्जा धोरण दिनांक ३१.३.२००२ पर्यंत व्हासितत्वात होते. पवन ऊर्जा उद्योगाची सद्यःस्थिती, महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने पवन ऊर्जा प्रकल्पातून निर्माण होणाऱ्या वीजेच्या दराबाबत दिलेला आदेश इत्यादी लक्षात घेऊन शासनाने पुढीलप्रमाणे धोरण राबविण्याचा निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

१) पवन ऊर्जा निर्मितीक्षम स्थळे :- राज्यात पवन ऊर्जा निर्मितीक्षम अशी २८ स्थळे महाऊर्जाने निश्चित केली असून नवीन पवन ऊर्जा धोरणाव्दारे २००७ पर्यंत तेथून ७५० मे. वॉ. क्षमता कार्यान्वित करण्याचे प्रस्तावित आहे. त्यासाठी महाऊर्जा प्रकल्पांच्या स्थळांचा तांत्रिक व आर्थिकदृष्ट्या अभ्यास करून विकसित करावयाच्या स्थळांचा बृहत आराखडा शासनास सादर करील. असा आराखडा शासन मान्यतेनंतर महाऊर्जातर्फे स्वतंत्रपणे निर्गमित केला जाईल.

२) मूलभूत सुविधा :- मूलभूत सुविधांमध्ये प्रामुख्याने प्रकल्प स्थळांपर्यंत पोहोच रस्ते तयार करणे, वीजेच्या निष्कासनासाठी आवश्यक असलेल्या पारेषण वाहिन्यांची उभारणी व उपकेंद्रे स्थापित करणे या बाबींचा समावेश आहे. वरील १ मध्ये उल्लेखिलेल्या आराखडयानुसार विकसित करावयाच्या नियोजित स्थळांवर मूलभूत सुविधांच्या विकासाच्या नियोजनाचे प्रकल्प अहवाल महाऊर्जा, निष्कासन व्यवस्थेसाठी म.रा.वि.मंडळ आणि पोहच रस्त्यांसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभाग अथवा महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास

महामंडळ यांच्या सल्ल्यानुसार अंदाजित किंमतीसह तयार करून शासनास मान्यतेसाठी सादर करील.

३) हरित ऊर्जा निधी :- अपारंपारिक ऊर्जा प्रकल्पांच्या विकासाकरिता राज्यातील वाणिज्यिक व औद्योगिक ग्राहकांवर अधिभार लावून हरित ऊर्जा निधी स्थापन करण्यात येईल. निधीचा उपयोग राज्यातील अपारंपारिक ऊर्जा स्रोतांच्या विकासासाठी आवश्यक असणा-या पायाभूत सुविधांसाठी करण्यात येईल. हरित ऊर्जा निधीच्या व्यवस्थापनाबाबत प्वतंत्र आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

४) निष्कासन व्यवस्था :- प्रकल्पासाठी लागणा-या उच्च दाब आणि अति उच्च दाब केंद्रांचे व त्यांना लागणा-या पारेषण व वितरण वाहिन्यांचे सर्वेक्षण म.रा.वि.मंडळ व महाऊर्जा संयुक्तपणे करतील. सर्वेक्षणाप्रमाणे उभारण्यात येणारी उच्च दाब व अतिउच्च दाब उपकेंद्रे व त्यांना लागणा-या अतिउच्च दाबाच्या पारेषण व वितरण वाहिन्यांची कामे महाऊर्जा किंवा खाजगी पवन ऊर्जा प्रवर्तक, म.रा.वि.मंडळाने मान्य केलेल्या अंदाजपत्रकानुसार व म.रा.वि.मंडळाच्या तांत्रिक प्रमाणानुसार (Technical Specifications) म.रा.वि.मंडळाच्या देखरेखीखाली करून घेतील. या निष्कासन व्यवस्थेमध्ये अस्तित्वात असलेली उपकेंद्रे आणि पारेषण व वितरण वाहिन्यांमध्ये जे वजही सुदृढीकरण अथवा बदल करावे लागतील त्यांचाही समावेश असेल. पवन ऊर्जा प्रकल्पांच्या ठिकाणांपासून ते उच्च दाब व अति उच्च दाब उपकेंद्रांपर्यंत जोडल्या जाणा-या १३ के.व्ही. दाबाच्या वाहिन्यांचाही समावेश या व्यवस्थेमध्ये असेल. बरील सर्व कामांसाठी लागणा-या निधीच्या ५० टक्के रक्कम हरित ऊर्जा निधीमधून अनुदान म्हणून उपलब्ध करून दिली जाईल व ५० टक्के रक्कम बिनव्याजी कर्जाच्या स्वरूपात देण्यात येईल.

खाजगी प्रवर्तकांनी स्वखर्चाने उभारून कार्यान्वित केलेल्या निष्कासन व्यवस्थेच्या खर्चाची परतफेड, निष्कासन व्यवस्था कार्यान्वित होऊन पूर्णतः म.रा.वि.मंडळाकडे हस्तांतरित झाल्यावर महाऊर्जाकडून खाजगी प्रवर्तकाला करण्यात येईल. खाजगी प्रवर्तकाला परतफेड करावयाच्या रकमेची कमाल मर्यादा ही म.रा.वि.मंडळाच्या अंदाजपत्रका एवढीच असेल व या रकमेचा परतावा महाऊर्जातर्फे हरित ऊर्जा निधीच्या उपलब्धतेनुसार करण्यात येईल.

निष्कासन व्यवस्था कार्यान्वित झाल्यानंतर ती म.रा.वि.मंडळाकडे हस्तांतरित करण्यात येईल व याच बरोबर ५० टक्के बिनव्याजी कर्जाच्या परतफेडीचे दायित्व देखील म.रा.वि.मंडळाकडे राहील.

निष्कासन व्यवस्थेच्या खर्चापोटी ५० टक्के बिनव्याजी कर्जाच्या रकमेची परतफेड म.रा.वि.मंडळ निष्कासन व्यवस्था कार्यान्वित झाल्याच्या दिनांकानंतर एका वर्षाने सुरू होणा-या पाच वर्षांच्या कालावधीत पाच समान वार्षिक हप्त्यात करील. निष्कासन व्यवस्थेची मालकी म.रा.वि.मंडळाकडे राहील तसेच त्याची देखभाल व दुरुस्ती म.रा.वि.मंडळातर्फे केली जाईल.

५) पोटोच रस्ते :- शासन मान्य प्रकल्प अहवालाप्रमाणे महाऊर्जा पोटोच रस्त्याचे काम सार्वजनिक बांधकाम विभाग किंवा महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळामार्फत करून घेईल. यासाठी लागणारा १०० टक्के खर्च हरित ऊर्जा निधीमधून वागविला जाईल.

६) विद्युत शुल्क :- नवीन धोरणांतर्गत राज्यात आस्थापित होणा-या पवन ऊर्जा प्रकल्पातून निर्माण होणा-या वीजेचा वापर उद्योगांनी निजी वापरासाठी केल्यास प्रकल्प कार्यान्वित झाल्याच्या दिनांकापासून पहिल्या ५ वर्षांकरिता विद्युत शुल्क आकारले जाणार नाही.

७) सहकार क्षेत्रास प्रोत्साहन :- सहकारी संस्थांनी पवन ऊर्जा प्रकल्प आस्थापित व कार्यान्वित केल्यास त्यांना हरित ऊर्जा निधीमधून ११ टक्के भाग भांडवल अनुदान म्हणून देण्यात येईल.

८) लेटर ऑफ क्रेडिट :- प्रवर्तकाने म.रा.वि.मंडळास वीज विक्री केल्यास त्यांचे पैसे विहित मुदतीत मिळावेत म्हणून म.रा.वि.मंडळ प्रवर्तकाला लेटर ऑफ क्रेडिट उपलब्ध करून देईल. लेटर ऑफ क्रेडिटची सुविधा देऊन ते सुरु (ओपन) करण्याचा सर्व खर्च म. रा. वि. मंडळास महाऊर्जांमार्फत हरित ऊर्जा निधीतून १०० टक्के अनुदान म्हणून दिला जाईल.

९) इतर बाबी :- वरील सर्व बाबी व्यतिरिक्त पवन ऊर्जा प्रकल्पास महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने वेळोवेळी घेतलेले सर्व निर्णय लागू राहतील. जसे वीजदर व तत्संबंधी बाबी, ऊर्जा खरेदी करार व तत्संबंधी बाबी तसेच निजी वापराकरीता किंवा विजेची विक्री तिस-या घटकास केल्यास त्यास लागू होणा-या बँकींग, व्हिलिंग, पारंपण व वितरण हानो आणि तत्संबंधी बाबी.

१०) इलेक्ट्रिसिटी ॲक्ट २००३ च्या अंतर्गत तरतुदी :- इलेक्ट्रिसिटी ॲक्ट २००३ च्या तरतुदीअंतर्गत अपारंपारिक ऊर्जा स्रोतातून विद्युत निर्मितीस प्रोत्साहन देणे, निर्मित वीज ग्रीडशी जोडण्यासंबंधी योग्य उपाययोजना करणे, विजेची विक्री कोणासही करणे व अशा स्रोतातून निर्मित वीज, वितरण परवानेधारकांनी किती प्रमाणात खरेदी करावी या बाबी महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या कार्यक्षेत्रात आहेत. आयोगाने वेळोवेळी दिलेले निर्णय संबंधितांना लागू राहतील.

११) या पवन ऊर्जा धोरणांतर्गत कार्यान्वित करावयाच्या पवन ऊर्जा प्रकल्पांबाबतची तपशीलवार कार्यपद्धती स्वतंत्ररीत्या निर्गमित करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

श्यामकुल

(अरुण श्यामकुल)

विशेष कार्य अधिकारी

प्रति,

१) महासंचालक, महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अधिकरण, म्हाडा कमर्शियल कॉम्प्लेक्स,

त्रिदलनगर सागौर, येरवडा, पुणे-४११ ००६.